

БӨЛІМ: ПСИХОЛОГИЯ

Ошоның "Осознанность" кітабына талдау

ЖАРИЯЛАНДЫ
17.11.2021СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/110398/>

Ошо және оның шығармалары шығыс даналығы мен тереңдігінен батыстық материализм мен рационалдылыққа апаратын жол. Ағартушы қожайын, қызметтің барлық салаларында шашыраңқы, кез келген жерде шоғырланған заманауи адамға, тек оның болмысына ғана емес, соған қарамастан ол ақымақ сәби ретінде емес, өз өміріне жауапты саналы тіршілік иесі ретінде жақындайды. Оның «Зейін» кітабы – батыстық адамның санасын оятуға талпыныс, ішкі жан дүниемізге үндеу, әрқайсымызды өзімізге шақыру. Сана философиялық сөздікте білімнің (сананың) корреляциясы ретінде түсіндіріледі, яғни. бастапқы айырмашылықтар мен бағдарлар иерархиясы арқылы анықталатын адамның әлемге, оның ішінде басқаларға және өзіне деген қарым-қатынасын айқындайтын біріншілік айырмашылықтар мен бағдарлар.

Кітап әрі қарай, егер ашық болмаса, жолдар арасында болатын идеяны белгілеуден басталады. Адам ұйықтайды, таңертең ояну — бұл ұйқының бір түрінен екіншісіне өту ғана. Ояну үшін оқырман өзінің ұйықтап жатқанын мойындауы керек, онсыз одан әрі даму мүмкін емес, нақты, шынайы ояну, өмір бойы ұйқыдан саналы өмірге көшу бойынша жұмыс істейді.

Адам, Ошоның айтуынша, механикалық. Ол көптеген функциялар мен тапсырмаларды сәтті орындайтын үлкен машина, ол әрекет етеді, сөйлейді және тіпті бейсаналық жасайды. Басы ойға толып, зейіні шашыраңқы, өзін есіне түсірмейді. Бұл, автор айтқандай, адамның қасіреті, оның азап шегуінің себебі – санасыздық. Ол материалдық, рухани құндылықтарға, әсерлерге, сезімдерге асығады, бірақ олар оған ешқашан жете алмайды, өйткені адам орталықтандырылмаған, ол әрқашан өз үйінің сыртында болады. Ол бұл қатені

қайта-қайта қайталап, бұл дүниені тастап кетеді, шын мәнінде ештеңені бастан кешірмейді және сезбейді, бірақ ол мұны түсіне алмайды.

Үйден тыс болу — өзін білмей ойлау, қалау, ұмтылу дегенді білдіреді. Адам өзін сезінбестен өзін сезінбейді, оның дүниені тануға талпынысы босқа кетеді. Ошо үйге қайтып, жарықты қосуға шақырады. Сонда ішімізде де, айналамызда да қараңғылыққа орын қалмайды. Қараңғылық — бұл сөйлем емес. Қараңғылық — бұл жарықтың жоқтығы. Ал жарық болған кезде, ештеңе қорқыта алмайды, адамды теңгерімнен шығарады. Нұр күнәны жоққа шығарады. Бұл ой шынымен таң қалдырады — біз санасыз кезде ғана зұлымдық жасаймыз. Ошо бұл жерде құмарлықтың күйі туралы айтады — адам әрекет жасады және оны есіне түсірмейді. Сол кезде оның санасы қайда еді? Оның үйінде жарық болды ма?

Автор үйге оралуды орталықтандыру, орталықты өз бойынан тауып, одан әрекет ету деп атайды. Адамның әдеттегі жағдайы — бұл белсенділік — қолын бір нәрсемен айналысу, сыртқы ынталандыруға реакция. Біз байқамай, қажетсіз жүйке қимылдарын жасаймыз, басқалардың мекенжайларына қысқа және үстірт жауап береміз, әркім өз әлемімен ғана айналысады, ал терең саналы араласудың орнына әңгіме қақтығысқа, осы дүниелердің қақтығыстарына айналады. Мұның себебі – бейхабарлық. Орталықтан әрекет әрқашан саналы, өздігінен жүреді, көп жылдық тәжірибемен, бұрынғы ұқсас реакциялар тізбегімен шартталмайды. Адам әдемі және еркін, ол хабардар және оның ешбір әрекеті басқаны қайталау емес. Бірдей әрекеттер, бірдей жағдайлар жоқ, тек бірдей реакциялар бар. Қаттылық – өлілердің қасиеті, адам икемді, жұмсақ болуы керек дейді Ошо. Орталықтандыру — жұмсақтықтың кілті, үйде емес, шеткі жағында болу, тек соқтығыстар мен реакцияларды тудырады.

Ошо заттар мен оқиғаларға куә болуды ұсынады, оларды үкімдермен қорламауды, пайымдаулар шындықты бұзады. Автор тамаша мысал келтіреді. Гүлді көрген адам «Бұл гүл қандай әдемі» деп айта алады да, әп-сәтте гүл өліп қалады. Ол енді ол емес, ол енді сенің үкімің, ал сен оған басқа уақытта қай бұрыштан қарамас едің, қоқыстан басқа ештеңе көрмейсің – өз үкімің. Бірақ гүлмен сөзсіз қосылу, оның бар екеніне және өзі куә бола отырып, адамды да, гүлді де басқа, жоғары деңгейге көтереді. Олардың екеуі де абсолютті, таза және үкім шығарудан ада.

Ошо оқырманды қоғамнан алған білім мен теріс пікірден арылуға шақырады. Адамдар өлді, олар тек өткен және болашақта өмір сүреді. Бірақ нақтысы жоқ. Сонда адам қайда? Сіз оның кім екенін сұрай салысымен, ол бірден өзінің өткен еңбегін, алған әсерлерін, тәжірибесін тізіп айта бастайды. Ол қандай отбасында дүниеге келгенін, қай университетті бітіргенін, қайда барғанын, қандай әдеттерге ие болғанын айтады. Ол өзінің ауыр, өлі өткенін тағы бір рет көтереді. Оны қайта өмір сүру мүмкін емес, бірақ оны өзгерту де мүмкін емес. Алайда – «өлгендер өлгендерін жерлейді».

Ошо қазір өмір сүр, өйткені ертең келмеуі мүмкін дейді. Барған кезде, барыңыз, толығымен қатысыңыз, процесс болыңыз. Тамақтанғыңыз келсе, жай ғана жеп қойыңыз және тамақ сіздің медитацияңызға айналсын. Би де, би бол, ақылмен емес, жүрегіңмен өмір сүр. Ақыл сізді үнемі шатастырады, сізді сонда апарады, болуға бұйрық береді, тек сонда, қашан болады деген елес тудырады.

Автор: Амангелді Темірлан Ерланұлы, Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-нің физика-техникалық факультетінің магистранты.

Жетекші: Жанатаев Данат Жанатайұлы, Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-нің философия кафедрасының доценті, философия ғылымдарының кандидаты.

КМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.